

S Z O S T A C Z E S C. P I E R W S Z E Y K S J E G I.

W ktoroy się pokazuie, iako iest moc wielkaznaku samego
Krzyza Świętego.

R O Z D Z I A L I.

Dawny iest zwyczaj v Chrześcian, znabozienstra uzywać
znaku Krzyża Świętego, albo zegnać się Krzy-
żem Świętym.

Niemal żadny ritecy taki debet y świętey w Kościele Rathor
liczim badź to so Salramento Święte / badź tą Ceremonię /
tore Kościol Święty ku dwóle Boga / y oczywosći wielkay
Świętych iego obserwuię z traditiey Apostolstiey / torych by Świę-
tyk i ewangelij nie zganili / y niebluśnil.

Lubo niemal o tym w Pismie Świętym / abyśmy mieli znak
pu Krzyża Świętego zazycieć: albo znakiem Krzyża S. samych
siebie zegnać / y innych Ceremoniach / lednicz Kościol Święty Was-
tholicki miasz to z Traditiey Apostolstiey / takie Ceremonie zed os-
zanie.

Dlouka te iest Apostolista / aby nie tylko to / co w Pismie S.
iest / ale co tuż iest z Traditiey Apostolstiey / iebysmy zdomali / tak
albenicm 2. ad Thessal. 2. nowi Porti Święty. Tenete tradi-
tiones quas didicistis, siue per sermonem, siue per Epistolam
nost. am.

O Skarbie nigdy nieprzebranym.

286

host ram. Zdcheruyde mowi traditie / którychesie sie odemnie
n au czyl / badź to zluchania Zasania / albo mocy moicy / badź li-
st u mego.

Tertullian Swiety Lib. de Corona Militis Cap. 4. Otym
tak mowi: Frontem Crucis signaculo ierimus &c. Harum &
aliarum huiusmodi disciplinarum; si legem expositiles scri-
pturarum, nullam inuenies: Traditio tibi pretendetur Au-
gusta, consuetudo consumatrix, & fides obseruatrix. Czolo
znakiem Krzyża S. iegramy rę. Takib / y innych podobnych nadeś-
lesz pana potrebuiesz z pismem / żadnego nie znajdziesz / ale sie to
z Traditiey pokazuje / z ktoroy sie to rokazewiło / co potym zwyczaj
sta ierdził / a wiara tego przesiąga. O Traditiey Apostolstiey
Augustin Lib 4. de Bapt. contra Donatist. Cap. 24. to po-
wiedział: Ibi co posse isti ny Kościol Święty trzyma / a to nie iest
posłanciwie na Concilach / szwarcie iest zechowano / tedy o tym
nie omylcie trzymać nemus / że to iest z Traditiey Apostolstiey.

Zile o znaku Krzyża S. Ptorego Chrześcianie zaznacza wyra-
żnie pokazuje / iż iest ta Ceremonia z Traditiey Apostolstiey / ktor
ego te nauke Gratianus de ri. Cap. Eccles. przy wodzic rę emis
decimo / to pise: Ecclesiasticarum institutionum, quasdam
in scriptis, quasdam vero Apostolica traditione per Successo-
res in ministerio confirmatas accepimus: quasdam vero
consuetudine roboratas usus approbanit. Quibus / prout
ait P. Augustinus, par ritus, & idem utrisq; pietatis debetur
affidus. Quæ enim scriptura. Salutiferæ Crucis signaculo
fideles docuit i signiri? Icoby chciel tym wyrażić / że Chrześcij
onie tez nikt / zegnać sie Krzyżem Świętym / niemala zkaż inad
tyko z Traditiey Apostolstiey. Tej Serentiey so reszycy Dekre-
towice Świeci Kościola Świętego. Basili Święty Lib de Spi-
ritu S. Cap. 27. Mledzy innych traditiami Apostolstimi mianuje
znał Krzyże Świętego / który powiada by dż w Kościele Świe-
tym / v ruchy skid. Chrześcianie vospolity.

M m 3

Blalets

152

Niewierni Heretycy widząc w tym tak zgodne nauki Doktorów Świętych / Kościoła S. Katolickiego. Brentius in Prolegom. to tylko przeciwko temu mówi: Concedamus quod Apostoli tradiderint talem Crucis affectionem , num dicemus igitur, hanc traditionem idem robur habere, quod habet vel Baptismus , vel Cæna Domini ? to jest. Pozwolmy iż Apostolowie podali takie czynenie Krzyża: iżali tedy bedziem mówić / że ta traditio / ma taką moc / iako ma albo Chrzest / albo Wieczera Pańska ? Ale iż lubo żaden tego z Katolików nietwierdzi / aby znak Krzyża Świętego miał te moc iako Chrzest / y Wieczera Pańska ; jednak to wyznawamy / iż traditio Apostolskie mamy mieć w takiej powadze / iako Pismo Święte / które z jednego źródła / Ducha Świętego pochodzi .

Centuriatorum in Cent. 3. Cap. 10 te potwarz Kościolowi Świętemu zatrzuca. Iż ten zwyczaj do Kościoła Katolickiego wniosł S. Tertullianus : Co iako to jest daleko od prawdy / sam ze Tertullianus S. iawnie wyznał / iż ten zwyczaj znak Krzyża Świętego czynienia jest z Traditioey Apostolskiey / który się zachował z czasu tego. Ozym Mowersarze nich czytał Lib. de Corona Militis .

Aże jeszcze to było z czasów Apostolskich / żegnac się Krzyżem Świętym / dowodnicz się to w drugim Rozdziale pokazuje.

ROZDZIAŁ II.

W którym się dowadzi , iż Apostolowie Święci mieli zwyczaj w ewangelickich sprawach swych Świętych zażywać znaku Krzyża Świętego .

By tedy Niewierni wiedzieli / że ten zwyczaj Święty który się zachowuje w Katolickim Kościele , jest wstępem z Traditioey Apostolskiey żegnac się znakiem Krzyża Świętego / y do innych spraw

sprawę go zażywać / pokazuje się to iawnie z Ewangelii jednego z Dwunastu Apostolów Świętego Abdiasa Biskupa Babilonńskiego / który żył za czasów iib / y retete rzecey pisał co sie działo in Primitiu Ecclesia , y dzielą Apostolskie / którym sie on sam przypatrosi / y śmierć ich Męczennika opisał .

Ten tedy Abdiass Święty / historyk Kościoła Katolickiego / uczeń Apostolów Świętych / dał świadectwo o Apostolach Świętych / iż oni mieli ten zwyczaj / y samych siebie / y drugich / żegnac Krzyżem Świętym. Pisze o śmierci Pawła Świętego Apostola / mówi : iż kiedy sedi na śmieci pożegnawshy się z Bracią y pokłeknawshy / y Krzyżem sie Świętem przeżegnawshy / style swoje poddał pod mlecz ; którego te sa słowa : Valedicens Fratribus flexis genibus, Crucisq; signo se muniens, cœruicem præbuit Percussori. Lib. 2. Histo. Apost.

Tenże Uczeń Apostolski Lib. 4. wspomina / iako trz Jakub Święty Brat Jana Świętego Ewangelisty / miał zwyczaj czynić znak Krzyża Świętego na czele swoim / y gdy był prowadzony na śmieci z Jozafatem , którego był swojeż narucił do wiary Świętey / po całowaniego go / y reke swojego głowę jego położyswoły / blos go skawił mu / y uczynił znak Krzyża Świętego na czele jego / to o niem pisze : Cumq; osculatus esset eum , posuit manum super caput eius , & benedixit eum , & fecit signaculum Crucis Christi in fronte eius &c.

O Świętym Andrzeju Apostole to też pisze. Iż gdy ten Święty Apostol w Międzycie Patras czasu jednego czynił kazanie na Palacu / tedy Sady publiczne Egeas Starosta zwycięski był odprawowac / do którego wiele się było lubi zgronađilo na słuchanie słowa Bożego w Palacu Sadowym. Posłana do niego Maximilla Matrona Święta / iego Uczennica / przestrzegałac go / iż Egeas Starosta dowieǳiałosz y sietam o jego kazaniu dñe go / y z drugimi inszymi lego Słuchaczami pożrzucać z onego Palacu : Ale sie on tym nic nieustroşyl / y nim przyszeli Starosta na roszystkich kładac rece / Krzyżem

Trzynastem i chęgnątac /kazał się im bespieczenie wrócić do domów swoich / y sam po wszystkich przejegnawiąc sie odsiedł. Antequam Proconsul Prætorium fuisset ingressus, Sanctus Apostolus manus singulis imponens, & consignans Cruce eos abire permisit: Nouissime autem se signans & ipse discessit. Lib. 3. idem qui supra.

Drugo Zistoria o tymże Apostole Andrzeju Swietym w sposobie mina / iż gdy był przes Tracie z swymi Uczniami / y z infymi Chrześcianami / zabiegła mu wielkość ludzi zdalca z broniami dobytemi/ maliacy wlocznie w relach swobodach / których chcieli nanić uderzyć. Co gdy obaczył Apostol Swiety uczyniwszy znak Krzyża Swietego na powietrzu przeciwko nim prosił P. Hoga aby i ch zabić mystry odmieni / żeby tym slugom Chrystusowym skodzić nie mogli. Gdy te modlitwe odprawił / pokazał się mu Anioł Pański w wielkiej świątłosći / który dotknął sie mieczem onych lotrów / y zaraz padli wszyscy na ziemię / y tak błogosławiony Andrzej z swymi bespieczeniem przejędel przez one kraine: którego Abdiasz takie jest świadectwo o tym. Inde progressi , vt transirent Thracias , occurriteis multitudo hominum à longe cum euaginatis gladiis , lanceas manu gestantibus , qui volebant in illos irruere. Quod cum vidisset Andreas Apostol faciens signum Crucis , contra eos , ait: Oro Domine , vt decidat Pater eorum (id est Diabolus) qui hæc eos agere instigauit. Conturbentur virtute Diuina ne lædant sperantes in te. Hæc eo dicente: Angelus Domini cum magno splendore præteriens , tetigit gladios eorum , & mox corruerunt proni omnes in terram. Et ita Beatus Andreas Apostolus cum suis sine detimento præteriuit. Eodem Lib. 3.

O Thomasi Swietym Apostole / to też powiada Lib. 9. Hist. Apost. tenże Abdias . Iż kiedy w Indię ledne Pania (ktos rabił Mojsza i zastał go na Cudzolostwie) wskrzesił od śmierci. Matka jego flawa / poczeli się do niego ludzie z Miast garniec / niojec

Niosac doryf i na ulicy i w miastach aby i w osiedlowi. Oczekując że o nim to pisa: Hac tama procedente , per Ciuitates conueniebat in dies maior populus , exhibens in armis , & ponens per plateas , vnde Sanctus erat translatus Apostolus. Quos cum ille videbat , cunctos in Nominie Domini nostri Iesu Christi , imponens Signum Beatæ Crucis percurabat.

Swiety Mattheus Apostol / Evangelista / znakiem Krzyża Swietego wielkie Cuba czyni. Gdy w Echopley w Mieście Naddauer dwaj Czarnoksiężnicy z których jednego zwanego Zaroes a drugiego Artaxar , wiele ludzi zwoozili jeho Cartowsta nauką / wyciec potępu Elipow i ego b. li zwoozicielami / który bog z głowami / niemem czynili / drugi głowymi / innych siegami / albo ze sie z miec / sca rufiyc niemogli według wrogoowania swego / Wsze nosili / y kogo im roszali kosa / iadem i w mazac: Latich wszystkich ten Apostol Swiety uzdrawiał w Imie Jezusa Chrystusa znakiem Krzyża Swietego iż przezegnałby. Oczym tunc Uczenni Apostola / sli wswoj miarowany to pisa. Omnes enim quos Magi illi figebant , hic in Nominie Iesu Christi soluebat: quos illi execabant , hic illuminabat: Quibus illi auditum tulerunt , iple reddebat. Serpentes etiam quos ad persecutulos nominis excitabant , hic conuertebat in hominem , & percuti. Nonces eorum , facto signo Crucis Domini percurabat. Lib. 4.

A gdy ci Czarnoksiężnicy ustapili do Perscy przed Swietym Mattheusem / kedy tez nauczta swoja Czarnoksięźka / taki ożawnycy rzeczy do kazywali / dla których misno iż za Hogi / Ale y tam trasili na dwach Swietych Apostolow Symone i Jude / którzy tez tyd w wszystkich / których Czarnoksięźnicy oznacili / Apostole wie Swiety czyniac znak Krzyża Swietego na Czolach ich przedkaziali. Obliwie gdy zajmiednego przy Sarach Antiochii w wszystkich Krasomowcow / Jurystow / Procuratorow iestymi poczynili: dla czego wielce sie z nich zmiano. Apostolo wie Swiety Bladac regę swoje na głowach / y czyniac znak Krzyża Swietego na

Czolich i ch / w czre in zywiec / ktorym Cudem do Chrystusa
sie ci wszyscy narośli. Idem Lib. 6.

O S. Bartłomieju Apostołu ewangelio Historia pisze ten je
Wczesno Apostołem / iż dy Chrystusowi Królu Poloniiszu pozys-
kał / y Kościół jego kierzącny / w którym Ewangelii radunęte
nu Aśterot : csiary pożądanie przedtem czynili / pozwalać nad mą-
le Bogu przed tąm u za now rokiem tegorocznego Króla / n przed rok-
iem Chrystu / kiedy w tym Polonia mieścił / aby przez z nies-
go rycielat / y en Polan straszyl / y drugimi Balkanami ktor-
ze sietam znaydenal / co zaraż to muział wezynie.

Przytym tedy poswiecaniu tego Kościoła / pokazał się Uniō
Christi w wielkiej łasności iste Ewangelie / który na czternach rokach
tego Kościoła na kamieniach traductor ych fratre poczynił / mos-
twe to do ludzi. Te mewi Pan / który mie pisał: Jako my w szys-
cy od chorch waszych bieżicie oczyfugini / tak oczydilim Kościol-
ek od wszelakich sprośności / a iaki ja znak wezyskał na tych kam-
ieniach / tak my palcem waszym czynie na czolech waszych / &
wszyscy zle welecie od nas. Quale signum ego sculpsi in his sa-
xis / tale vos digno vestro facite in frontibus vestris / & omni-
a mala fugient a vobis. Abdias Lib. 9. & Petrus in Cathal.
Lib. 7. Cap. 193. & Vincentius in Speculo Lib. 10. Cap. 85.

Wiele innych przypowiedzi Apostołich przekladow ten wczes-
no Apostołek żyjąc za czasu ich / które w Księgach swoich y wszyscy
dziedziczyli serce opisał: O ktorych sie dowiednie pokażute / iaka
wszyscy Apostołek mieli ten ewisty zwoźnay znak Chrystusa ewistego
czynić na ciele swoim / y drugich żegnac Chrystusem ewistym.

Pokazuje sie to y z innych Ewangelij / ktorzy pretkō
naślali po Apostołach Ewangelij.

Aurelian Ewangelij Limogensis Biskup w Aquitanice świada
iż o Ewangelium Martialisie Wczesno Piotra Ewangelista Apostoła
Antecessorze swoim / po ktorym był napisan na to Biskupstwo /
iż kiedy dorych yzdrawiał / pierwym idę żegnac Chrystusem Ewangelij
o ktorym

o którym taki wspomina: Beatusinus autem Martialis eadem
hora qua ingressus est Ciuitatem congregare fecit ad se
cunctos xgratos, ac diuersis infirmitatibus languentes, &
facto signo Crucis super eos, cunctos reddidit sanos. In Vita
ipsius.

Klement ze Święty Tęczi Namieśnik S. Piotra / który
naftopil na Stolicę jego w Rzymie / w ścedziesiąt lat po Maledi-
bowie kapitułku Państwim / In Constitutionibus Apostolicis napisał /
Jako Biskup y Kapłani godz przystępuje do Ołtarza ma-
łego zachowac. Orans igitur per se Pontifex una cum Sacer-
dotibus, induensq; veitem splendidam, & stans ad altare,
Trophæo Crucis se consignans in fronte, dicat: Gratia Dei
Omnipotentis, & Charitas Domini nostri Iesu Christi, &
Communicatio Spiritus Sancti sit cum omnibus vobis. Et
omnes una voce respondeant: Et cum Spiritu tuo. W ktorzy
to Konstitut ey postanowił miedzy innymi Ceremoniami / aby godz
Biskup y Kapłani przy lepiuż do Ołtarza / znak Chrystusa Świętego
Kładli na Czole swoje. Lib. 8. Cap. 16. Constitut. Apostol.

R inisi tez Wycowie Świętego potwierdzają owołanie Au-
gustin Święty Serm. 28. de Sanctis. Ktory o Piotrze y Pawle
Świętych Apostolach / to napisał: iż oni na wiernych Chrystus
swoich znak Chrystusa Świętego czynili. Circumfert, Paulus Do-
minicum in mundo veculum. Et iste pilcator honitium,
& ille titulat signo Crucis Gentiles. Taki twierdzi y o innych
w liście h Apostolach Świętych / iż tych ktorzych oni do W kry
Świętej przyniosali / w przed naczelnich znak Chrystusa Świętego
Kładli. Fragm. 9.

R in Paul Święty Kołek od Antenissā był znakiem Chrysta
ja Świętego / gospodnika Chrystusa Pana/naznaczony: iako to
Augustin Święty / Seem i. de Sanctis. Dziedzic tegorę ex Libris
manuscriptis Sancti Fulgentii Episcopi, sed i. et otym m. w.
Dicitur Ananias a Domino Iesu Christo: vade ad eum, & i-
gnac eum

Pierwsze Księgi, Szosta Część,

gna cum charaktere meo, multa enim patietur pro nomine meo. Mówią do Ananiasza Pan Jezus Chrystus / Idź do niego/ y nazwą go charakterem moim/ to jest znakiem Krzyża mego Świętego/ wiele elbowiem wciąż dla imienia mego. A na drugim miejsku Serm. 24. 1. Timoth. 4. tąż wyznawa gdy mówi: Dicitur Ananiasz, accede ad eum, & signa cum charaktere meo.

Święty Cypryjan Serm. de Passione Christi, to twierdzi: **Zj** Apostoloru: Swiści ten zwyczaj iegnac się znakiem Krzyża G. y in sy dō / mieli to z restatonia Chrystusa Pand.

O Janie Świętym Apostole i Ewangeliście pisze: Lib. 2. Cap. 42. 13. Kiedy przyszli czas śmierci jego/ pożegnali się z Wozniami swymi/ y już wsiępał do grobu/ przekazał się znakiem Krzyża Świętego.

O Szczepanie Świętych twierdzi też to Augustyn Święty: Serm 92. Cap. 4. 13. gdy miał być kamionem eny znakiem Krzyża Świętego odkroił mocno czolo swoje/ tym znakiem rokazując/ iż on dla Chrystusa okrzyżowanego Syria Bożego w Troycy Święty jedynego teśmierć reduplicznie przypisnął.

ROZDZIAŁ III.

Kościel Święty Katolicki przynikowych Sakramentach Świętych zaznaku znaku Krzyża Świętego,

Augustin Święty Tract. 118. in Ioan. taki o tym etyma/ iż żadna sprawa ktorą należy do odprawiania Sakramentów Świętych/ niemoże się słuszać o sprawowaniu przez rokut Krzyża G. Iubo to przed niego byłyby wejścia Sakramenta Świętego/ yd, o tym taki mówi: Nihil eorum cuius ad Sacramenta pertinent, rite perfici potest, nisi adhibetur signum Crucis. **C**e daje przypomnieć: **Zj** przesz Krzyż Chrystusa w odprawianiu Sakramentów tego iego

O Skarbie nigdy nieprzebranej.

Idź lego/ wszelkie lego dobre nam sie zndeczy. Też dalej przesypane y Chrystostom Święty. Omnia, inquit, quæ ad salutem nostram conducunt per Crucem consumantur.

Do odprawiania Sakramentu Chrystu Świętego/ znaćiem Krzyża Świętego powiteca sie mowa/ y Olej Ektorem ujmowany wata tyd/ ktorzy ten Sacremento przyjmują. A to z Traditioey 26. postolstey, iako Bazylis Święty Lib. de Spiritu Sancto Cap. 27. świadczy. Oczym też Augustin Święty Lib. 6. contra Julianum Cap. 8. taki mówi: Signo Crucis consecratur vnda Baptismatis. Et Tract. 118. in Ioan. Signum, inquit, Crucis, nisi adhibetur frontibus credentium, siue ipsi aquæ, qua regenerantur; siue olco, quo Chrismate unguntur; siue sacrificio, quo aluntur: Nihil eorum ritè perficitur, hoc est, cum debito rito, & Ceremonia, licite. & decenter, Święty Dionizius Areopagita de Eccl. Hierarch. Cap. 5. **N**azwa Chrysti Święty/ Mysterium Crucis, **T**oimica Krzyża.

Śwyczaj w Murzynów ten sie zachowuje/ przy ewieceniu mowy Ektory do Chrystu Kościel Święty zazwyczaj: Krzyż Materiey wzyniwy/ onym biero mowa na Krzyż potryproc/ molaic takiże potryproc/ Sanctus, Sanctus, Sanctus. Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, nunc, & semper, & in secula seculorum. Tom. 6. Biblioth. SS. Patrum.

O Sakramencie tei Potwierdzenia Augustin Święty mówi/ Serm. 19. de Sanctis. Wierni Olejem Świętym na to poswieconym bywają namazani ale przez Krzyża nieprzystosownie to nasmazanie sie dają.

Przy Ceremoniach tece się przysięga Świętey odprawiajet istotem czystościstym Chrystu Świętego w Monone Racione Regulanus d'ug intentio Eocieles Świętego powinienn czynić/ y co tego iest za toimica/ d'klarule to Duiandus in Rationali Diuinorum Officiorum. Lib. 4. Cap. 16. **N**iektó Ceremonie te p. Bog Cudem satym d'śianym Gesu iednego potwierdzil raczył/ przy odprawieniu

295 Pierwszy Księgi, Szosta Część.
woszku Miejsce Siostry Niccias Świętego Święty Paulin⁹
Lib. 5. de Vita Sancti Martini o tym wypomina: Co Fortunatus
jmi wierszami Ercelę opisał. Lib. 1. Poem. de Basilica Sancti
Martini.

altaris sacra dum misteria tractat,

Signando Calicem, signa beata dedit.

Namq; viri Sacro de Vertice flamma resulfit

Ignis, & innocui surgit ad astra globus,

Brachia Nobilium lapidum fulgore corruscant

Etore Wierze to opisuje: iako gdy Święty Miecz Mikołaj Siostra odprawował / y Krzyże nad Quelichem czyniąc. Prefectus Arborius o którym Święty Paulinus wypomina: widział wąstki teke tego płomieniem ognistym Niebieskim obcożonos / y Kamienica mi drogimi świętymi przyozdobiona

A co się po śiedziale o tych Skarbnach ich Świętych / y o innych toż trzeba zrozumieć. Kiedy tei Sipio / Kapelan / Diakoni / inie Minister / y taki je Kościół / y Ołtarze poswiata: to przez znaku krzyża Świętego / niemoże się decenter & rite odprawić / wedlug Augustyna Świętego. O czym Dionizius Święty Areopagita de Cœlesti Hierarchia taki mówi: Crucis configurationem communem esse Ordinationi Episcoporum, Sacerdotum & Diaconorum &c.

ROZDZIAŁ IV.

O Sposobach czynienia znaku krzyża Świętego y o ich tajemnicach.

Sposób w Katolickim Kościele wąstkim Chrześcijano n poszczególny czynienia znaku Krzyża Świętego. Kiedy mała zaczyna swoje nabożeństwo / iest ten: przeciągnąć się Krzyżem Świętym / kładąc ręce na swym ciele: potym na pierślady / albo na żwoćie / y

306

Ó Skarbie nigdy nieprzebranej.

296

zderzyć ręce i ułożym / o potym ręce przewinym. Tym sposobem nimią z ręku krzyża świętego niewidzialne wiory ewangelii Batholomeus na krzyżu. Na życie taumnice Troje Przemienień: gdy miraculo w Imie Ojca / y Syna / y Ducha Świętego / 2 men. § 133. Wcielenie Syna Bożego w Jezusie Panny Przenaszczenie: tedy kiedy dotkniesz ręce i głowę swego / potym kłada ręce na żwoćie / y żmijem / y spominając Syna Bożego; a gdy zaraz zatem kłaszymy ręce na ramieniu lewym / y zaś prawym Ducha Świętego mianując: tym dalej znac / iż on przedchodzi od Ojca y Syna / iż Kościół jest miłością tych dwóch Person, iako to ieden z Doktorów misjonowy opisuje: Spiritus Sancti nomen à sinistra ad dextram progrediendo ad cisciamus, vt eum à Patre & Filio, tanquam utriusq; amorem & nexum (według słów Thomasa. Doktora Anielskiego) utriq; homousion & consubstantialem procedere confitemur. Przedale sie też na końcu tamtych słów Amen. Tym jednym słowem Bogu Ojcu / y Synowi / y Duchowi w Systemu ucieczności ledwość natury Bestie przypisana iac.

Aże pierwey ręce kładziemy na lewym ramieniu zegnając się / o potym na prawym / y to nie jest przez taumnice: ale tym znakiem wyznawamy / iż my ktorzyśmy zaśluzyli dla nieprawości pierwzych Kedziorów naszych / y innych naszych włośnich grzechów / abyśmy na onym dniu sadnym między Koźłami piekielnymi na lewej stronie postrawioni byli / a słuchanie onego strojnego Dekretu Sedzieskiego sprawiedliwego: Idzie Przekleti w ogień wieczny, który zgostowany jest Diablu y Antalem iego. Kładziemy zaś ręce potym na ramieniu prawym / tym dając znac / że Christus Iesus Syn Boży przez Wcielenie swoje / y przez męki y śmierci kterą na Krzyżu podział / przeniosł nas Miernych na prawo stronę między Owcę / wybrane swoje kiedy uflyśmy ten głos: Podzień Błogosławien Ojca mego / osiągnięcie zgotowane wam Królestwo od postanowienia świata. Matth. 25.

Główie zas / Mistrza / y Rus / ktorzy sa idonei Religie / tenuere

157

ten z wyciągów maja / iż kiedy sie żegnali / pierwoty na ramienniu przednym reke kładę / a potym na lewym / tym znakiem robrajai te tajemnice: I; Chrystus Pan Wstopiwy do Nieba / wszedł na przedmocy Boga Ojca / względem których tajemnice / y ta Ceremonia ich niemalaby nagan / Kiedyby innych bledom przytym swoich nie mieścili / strony pochodzenia Ducha Świętego: przez te albowiem Ceremonia swoje dala znac / iż Duch Święty nie pochodzi od Syna / ale tylko od Ojca / a na Synu odpoczywa / wezym tak wiele bladza / iż lubo prawdziwie secundum rem wyznawaiato / co Kościół Święty Katolicki trzyma z strony pochodzenia Ducha świętego od Ojca y Syna / jednak oni zaśadźliwy się na tym iednym stopniu Processio wporne nie wiedząco mówią / Duchowi Świętemu Processionem a Patre & Filio nie przypisują / lubo przyznają że Duch Święty jest od Syna. O czym Thomasz Święty Doktor Anjeliki i. par. q. 36. art. 2. in Corpore tak mówią: Graeci concedunt Spiritum Sanctum, esse Spiritum Filii, & eile à Patre per Filium; Et quidam eorum dicuntur concedere, quod sit a Filio, vel profluat ab eo, non tamen quod procedat, quod videtur, vel ex ignorantia, vel ex proterua esse. Quia si quis recte consideret, inueniet Processionis verbum inter omnia, quæ ad originem qualemcumque pertinent, communissimum esse, utimur enim eo ad designandum quemcumque originem. Vnde ex quocunque, alio ad originem pertinente, potest concludi, quod Spiritus Sanctus procedit a Filio.

Tego sposobu czynienia znaku Chrystusa Świętego / rozmakcie Rātholicy z wyciągiem żałować / iedni całkiem piąć palców się żegnają: drudzy trzema palcami: inni dwiema: niektorzy też tylko jednym palcem wielkim: ale robiąto nie przez ostatecznego / wege nobis żeniewa / y tajemnic/ których znakami wykazano. Kiedyby się żegnają piąć palcami / przypominałoby pierw ten etiudie / wego / których głoszącismia ludzięiego podział / a gospodzianie palcami / to czys-

mion pąmalete Troyes Przemysłatszy / y dla tegoż żałas przystąpiły trzy persony Bóstwa miłanuia. Ciżas ktorzy dwiema palcami znak Chrystusa Świętego czynią / dwie naturze / Bóstwo y ludzko w Synu Bożym Wielonym tym znakiem bydż pokazują.

Byle albowiem niektorzy heretycy / to jest Monophysites ktorzy o Chrystusie Panie trzymali / iż on lubo był prawdziwie Synem Bożym / jednak tego niewierząc / aby był prawdziwym chłopkiem / ale powiedali iż Corpus Phantasticum / Ciało zmieszane przysiągnące na sie / aby mogli ludzmi mieć swoje conuersatio / y rozmowę Bóstwie / iż to też y Chrystusie mogli się ludzio n w cielesu ożtym ex aere formato pokazywać / zatem to trzymali o Chrystusie Panie / że on nie prawdziwie człowiek / ani wmarł / Drudzy zaś jako Ariani / wielcy Ślužnicy człowiekiem go bydż prawdziwym wyznawali / ale mu Bóstwo nie przypisują. Przezto niektorzy Rātholicy / aby pokazały / że oni te heresie potępiają / dwiema palcami żałują się żegnając / tymże znakiem Act, cui ten wiary Świętej / że Chrystus Pan był / y jest prawdziwym Bogiem y człowiekiem wykazując.

Następnie mija to Rātholicy / że się też niektorzy tylko jednym palcem wielkim żegnają / wyrażając tym znakiem iedność trzech person w Bóstwie Ojca y Syna y Ducha Świętego. Dla tego niektórych heretycy / to jest Monophysitez / sprzeciwiając się Katolikom / jednym sie też palcem żegnali / obecac tym wyrażając iż w Chrystusie Panie tylko jedne nature wyznawali.

A iako to jest poważna Ceremonia / jednym palcem wielkim znak Chrystusa Świętego czynić / stąd się pokazuje; gdy Sacrament Święty Potwierdzenia Biskupi conferunt / palcem wielkim w Ołku Świętym omoczonym czyniąc na czole ich znak Chrystusa Świętego. O czym Gregorius Magnus Pontifex tak wspomina: Pontifex inacto police in Chrmate facit Crucem in fronte. In Sacramentario Fer. 6. Magnæ Hebd. Talcze Kaplani / kiedy po mszaniu odprawiono przy Sacramencie Chrystu Świętego y oficiale

Pierwszy Księgi, Szosta Część

znakomitości. Przy Mieście Ewangelii, kiedy mówiący o
Ewangelii świętej / tedy w przedysłaniu wielkim czynią znak Krzyża
świętego na Ewangelię / potem naczale fajm / y na Odcinki / y
na pieczęć mówiąc Initium Sancti Euangelii; albo Sequen-
tia Sancti Euangelii , y innych czasów.

Wie tylko tedy formą znak Krzyża świętego / albo też y sposobie i
kim się czyni / ma swoje talerznice.

ROZDZIAŁ V.

Przy tych rozmaitych sposobach czynienia znaku Krzyża
świętego, zwykli Katholicy stosunki, zatem-
nie Wiary Świętej wyrażające mówić.

Gdy czynimy znak Krzyża świętego, lubo żadnych nieprzydawanych
libyśmy słowa / onych wsiy niewymawiając / sama jednak figura
Krzyża świętego te same nische wyryszać mówiąc, to iefi / mleczego /
śmierci / y obku płatienie / rozumowi chrześcijańskiemu Wiary Świe-
tej oświeconemu wyraża. Ale gdy iefiże przy tym formatach z pi-
smą świętego / lubo z Traditiey Ojców świętych zazwyczamy / bero-
żiey się tym ku wierze Świętej zapalamy / y nabożeństwu i pobudza-
my / y rzetelnięto / w czym Bogu Chrystus od nas oddziemy / y iemiu-
cię wyrzodzamy / słowy wyrażamy. W oprocz tego przy niektórych
Ceremoniach / osobiście Sakramentach Świętych / słowa perenne
także potrzebne / aby były wsiy wymienione / iż przez nich / rzecę
stutku mlecz nimoże / iako in formis Sacramentorum iako gdy i
Kapelan oficjal dę Chryste Święty Dziecięku / y polubią go mówiąc
y zegnai Krzyżem świętym / a niemowil nad nim tych słów : Ja cies-
bie Chryste w Imie Ojca / y Syna / y Ducha Świętego ; / taki
Chrystus niebylsby ważny.

Słowa te których Katholicy zazwyczaj zegnają się (lako pospos-
tice mówiąc)

O Skarbie nigdy nieprzebranym.

300
licie monilemy) albo co iniego znakiem Krzyża świętego / fate osos-
bliwie / w Imie Ojca / y Syna / y Ducha Świętego Amen. DO J-
mie Trojce Przenasvietsę / w Imie Pana naszego Jezusa Chrystusa.

Drużyg zas to tylko mówią / Jesus Christanski / Król Świad-
kostki. Albo / DO położenie naże w Imie Pańskie : Lubo też / Boże
ku wspromożeniu memu wejrzys / nie wspominając tych słów / które
Kapłani przy Miej świętej / znak Krzyża Świętego czyniąc / Bi-
skupi przy wielkim poświęcaniu y darowaniu biegostwieni / ex
Ordinatione Ecclesie. Et in Exorcismis ex viu & approbati-
onę eiusdem mówią ; Przych formulas jest bardzo wiele.

Ujedzy tymi miłanowanymi sposobami zegnania wzgledem
słów / sposobem zegnac sie Krzyżem świętym y mówic w Imie Oj-
ca / y Syna / y Ducha Świętego / w obyjętach Chrześcianów zawsze
był wielce pospolity : iż o tym świadczy S. Gregorius Magnus
Lib. Sacram Tertullien Societi Lib. de Bapt. Cap. 6. Zehrem
Święty de Panopl. także żaden Chrześcianin nie zwołił nabożeń-
stwa s ojego inaczej poczynać / co sie y teraz zachowuje / tylko ob
tych słów / w Imie Ojca / y Syna / y Ducha Świętego Amen :
y Dziecię mali / Matki naprawob od tych słów / zopravujo do nas
bożenstw / y wiadomości Trojce Przenasvietsę.

Przyczyne tego dale Thomae Święty Doktor Anselmi 22.
q. 2. art. 3. Ni żaden człowiek pojazmy pod utratą życia mówiąc
swoego / poważnie wyraźnie wietząc Trojce Przenasvietsę / po os-
miołesiu Ewangelię Świętej. Post tempus, inquit, diuulgatae
gratiae, est de necessitate salutis explicitè credere Trinitatem
y Dale przyczynu / iż taiemnicą Wzisienia Śint Bożego ; et is on tēs
nas przes autem swoje obmyśl / niemoże sie wyznawać przes Wzis-
ey Trojce Przenasvietsę.

Drugi sposob czynienia znak Krzyża świętego z tymi słowy : w
Imie Trojce Przenasvietsę / niemniej byl rozwyciąg w Ojco
Świętych. Chryzostom Święty gdy Czarta wygaśał z operane
Woz

go tyd

go tydż now żegnając go Krzyżem świętym Bożym / zdecytem Czarcim
musiał ustąpić / iako o tym świadczy Leo Imperator in Encomio
Sancti Chrysostomi: Curat, inquit, signo pretiosæ Crucis Be-
anuocatione Sanctissimæ & Viuificæ Trinitatis:

Trzeciego sposobu znaku czynienia Krzyża Świętego z tymi
słowami: W Imie Pana naszego Chrystusa. Czesto też żegnali Oys-
cowie Święci. Epiphanius: Święty iedne Elencie oczarowane
znakiem Krzyża emitujące te słowa mówiąc uzdrawiali. In vita ipsius.

Marcin Święty o sobie świadczy / iako mu było miło żegnać
się / tych słów żegnując. Scuer. Sulp. Lib. de Vita S. Martini.

Apostolowie Święci Piotr y Jan Ewangelista podali nam
okazję do żegnania tych słów / gdy chremego z urodzenia udrog-
żeli / mówiąc do niego te słowa: In Nominis Iesu Christi Nazar-
eni surge & ambula. Actori. 2.

Inspiratorze słowa / iako to so / Jesus Nazarenus. Karol Zys-
kowscy / Błogosławiony Bóg / Wspomóżcie nas w Imie Pana
scie; y drugiem podobne / których święci żegnali / kiedy we
blugi swego nabożeństwa do latków spraw / czyniąc znak Krzyża S.
przy tym / so cudem od Boga potwierdzone. Greg. Turon. Lib.
de vita SS. Patrum Cap. 5. Sophronius in prato Spirit. Nilus
de Interempt. Sanctorum Patrum in Sina.

Święty Chryzostom miał ten zwyczaj / iż czasu po kusy i klesz-
elbo gdy myślał z denu / żegnając się mówili te słowa. Abre-
niuntio Tibi Satana, Odeziętam się Ciebie Świętanie, y to
zadział drugim żałobowati. Cum es ianuæ vestibula transgressus,
hoc prius loquere Verbum. Abrenuntio Tibi Satana, cum
hoc Verbo & Crucem in fronte imprime. Homil. 21. ad popu-
lum Antiochenum.

ROZDZIAŁ VI.

Co rozumowi ludzkiemu widziało się bydż niepodobnegó,
tęgo Święci Boży znakiem krzyża S. dokázowali.

Miedzy

Miedzy innymi, Trawę w złote, a kamienic proste w
Perły drogie przemieniali.

O Jánie Świętym Ewangeliście wiele Autorów pisze o sobie
wie Methaphrastes, Surius, Litomanus, Iñ trawa Krzy-
żem Ewangelistem przeżegnował by / w złoto przemienił / i to z try gospod-
czy. Jeden Chrześcianin zapadł był w wielkie blugi / a nie ma-
jąc ich czym płacić / wyrobił się z desperacji zabić. O czym z obi-
wienia Ducha Świętego / Jan Święty dwie białe y sie / Kazał
go do siebie przynieść / y ciesząc go roszczął mu aby wrwał trawy /
ktora blisko była / tak wiele / ile mógł wrzucić wsiąć / co gdy przypa-
nął / one Krzyżem świętym przeżegnane by w złoto przemienił / y tym
mru Pełni blugi wyplacić. Surius Tom. 6. die 27. Decembr.

Drugimu Diejtoni Chrześcianinowi takież dobrodziela-
stwo pokazał / ktoremu kiedyś robiąc garść chrostu / y on przeżes-
gnąwszy w złoto także przemienił.

W drugim czasie / robrał y karmę kow nadbiegu Elmorium / one
w Perły drogie z zmienili / znakiem ie tylko Krzyża świętego prze-
żegnany. O tym świadczy Isidorus Hispalensis de vita &
morte eiusdem S. Ioannis Euang. O ktorym tak pisze. Cuius
quidem Apostoli & Euanglista inter alias virtutes magnitu-
do signorum &c. fuit: mutauit in aurum, silicet res frondi-
um Virgas, Littoreaq; faxa in gemmas.

Jest historia o Heracliuſu wielce cudowna o Jánie S.
Jalmužniku nazwanym Elisupie Alexandryissim tata. Kiedy się
Heraclius II. Roku 600 gotował na wojnę / o pieniedzy nie
miał / Kościelne srebro brał za doswoleniem Biskupów / o pieniedzy
także z nich powołał roszować / obiecując to Kościolom potym negro-
wic. Sprzeczyli się temu Jan Święty Jalmužnik / y niechciał
mu być nik Kościelnego / powiedział / je ja tego niemogę dać
co jest bogich. A gdy Nieeta Particius Alexander / który to
srebro odbierał mówili / widził iaka na Rzeczypospolite potrzeba
przybrał

przyblą / & on odpowiedział: Co Król w licieństwu odbano/
niema tego Król Śiemisi brat: Jednakże tąż miszycie pobrać
pieniadze co ich miał / co he mis zolta goły. Oto co pieniadze ule-
śli / podali Augi Patriarchy / Który niceli niemalo dżbanow / y
na brugach dżbanach napisa był tati: Młod przed niej sy. Młod bez
dymu / Ktore gdy obaczył Nicetas, postał do Patriarchy / prośbać
aby mu ieden Dżban tego Młodu pośał. A tym czasem / co we
dżbanach bylo / wypiął się cudownie w złoto / albo w Monete złoty
to obróciło / a to za Młodlitwa Jana Świętego Jamużnika. Co
widząc Patriarcha / ieden Dżban postał Chiede / y list przytym taż
Pan rzekł: Nieopuszczenie ręce. Za te pieniadze Ktoreś rożał / dał mi
tak wiele co z tego jednego dżbana obaczył / a wiebę o tym / iż Pan
Boga / który w wszystkich żyw / człowiek Pański przebracić nie
może. A gdy ono złoto wypiął Auga / z onego poisanego waczy-
nia / przeleciał się Nicetas / y wypiął my Kościelne pieniadze odes-
tał / y swoich mu iessze do tego niemal prysnął / y sam do Palas-
eu iego szedł onego przepraszając. Lcontius in Vita S. Ioannis
Elcemosinarii apud Surium 23. Ianuarii. Baronius in A. 620.

ROZDZIAŁ VII.

Znakiem Krzyża Świętego, Ogień chłodny czynili.

Świetla Thetla od Pawła S. do Chrystusa naprawiona / Ktora
zbraniając się małżenstwa / iż czystość swoje poslubili Chrystus
swoi Panu / Pogánin Starosta Baszta o to żywo spalić / a gdy os-
gięń wielki negotowano / ona Krzyżem go świętem przeżegnawszy /
samawen dobrowolnie stoczyła / y czas nie mały w powrodku ogień
przesiadnego opalenia swego / y bat naruszona stała. In Vita
ipius.

Na czasu Traiana Cesarza / Domitianus Starosta Chociców
po najebranicyjsimi mięami Świętego Jozyma msczył / kajal

z Katownie

z Katownie międżane toż przynieść / pod które wiele ognia podłożo-
żono / y kiedy go miano klasę na te patelle rospaloną. Święty Ma-
łennik Krzyżem świętym on ogień przeżegnał / y zaraz Bog przes-
mieril go w role chłodne / y gdy zwiozany spokojnie na onym leżał
ognisty m bluge leżał / postać Bog dwie Aniołów / Który go
z niego zdał / y rozmiażał / y Tyranowi zdrowym go bydł połas-
zał. Lipom. Tom. 7. sub die 19. lunii. Et Surius Tom. 3.

S. Ephrem Biskup Antiochley / umierając się z strony wiekszej
z jednym Heretykiem Eutichianem Slupnikiem / który na flis-
cie siedząc ludzi zwodził. Któż mu ten Heretyk te Conditio ieciby
Ephrem święty chciał wejść w ogień z nim / a Ktoryby z nich nie
zgorzał / tedy tego uiciata miała bydł poładźać; Ciego gdy święty
Ephrem podiał się z chotą wielką y vifnością w Bogu przyniósł
te Conditio / y gdy już ogień wielki kraśnik pożał gorsze / za-
wola na tego Heretyka siedzącego na Slupie / mówiąc: Zles z flis-
pę / a podżę mina w ten ogień iakos chciał / ale on przeleciał się
zak stogiego ognia / o dzierwiać się wielkiej Wierze tego Biskupa /
rozmiażli się / y niechciał. A Święty Ephrem złożyszy z siebie
żarte / po Młodlitwie przeżegnawszy en ogieni / wrzucił la weń / y
przez trzy dni iż tam trzymając / potym znaleziono ja cała przesz-
żadne skazitelnosci. Co ten Heretyk widząc / cōstropił bledu smies-
go / a Wice Święto Rātholicka / vinal bydł prawdziwe / Chryst
święty przeżegły. Baronius in Anno 520.

O Świętym Pantelejmonie Męczenniku / y o Świeczilego Julianie
Świętey pisa Metaphr. in Vita Sanctorum. Et Lipoman⁹
Tom. 7. Iako gdy Aurelianus Cesars / iż niechcieli Bogom
Pogánkim cznic ośsty / pożał iż żywo ogiem spalić / cni iż:
Kiem Krzyża S. przeżegnawszy się / sami dobrowolnie w ogieni
otrunęty na spalenie ich wiednym wielkim dele na osm lokci gles-
bekim na to rogetorany / i stoczyli / y w nim Stworzyca
wielkiego swerzenia chwilili żadnego opalenia od opni nie czas-
dec / ani skody od dynu średniego nicią piec / a potym Bog
Anioł

305 Pierwszy Księgi, Szesta Część.

Znyskał swego pasterza / który on ogień z ogniem precz wyrzucił /
Był Chrystusowym wyzwolit. O czym także w Surius Tom. 4.
także Historia / kiedy żywot tych Świętych Męczenników opis-
suje. Iussit deinceps Aurelianus Paulum exoluī, & soueam
quandam effodi, tam longam, quanta est trium hominum
statura; Tum ligna & ignem afferri, atq; in souea illa suc-
cendi, fecerunt Catilices quod iussum fuerat admodum stu-
diose; nam & soueam statim effoderunt, & ignem vehementer
accenderunt. Itaq; Aurelius iussit Paulum & Julianum
in ignem coniici. Sancti vero Martyres Deum collau-
dantes, Saluatorem, ac Dominum Iesum Christum inuoca-
bant, ad opem sibi ferendam. Cum autem ad eum locum ve-
niissent, sua membra Crucis Christi signo munierunt, & spon-
gę se in ignem coniecerunt. Erant autem in igne illo laudau-
tes Deum, & eius gloriam prædicantes. Ecce autem Angelus
Iesu Domini descendit de celo, & fumum vna cum igne foras
excusit, neq; permisit Santos Martyres, vel paululum ab
igne perturbari.

Święty Copres Opat/ z jednym Czarnośleżnikiem z stroną
wiary disputując / który lubiąc zwodził / a gdy ten Czarnośleżnik
nie mógł na dowody przatić / którymi falsum i naukę jego S. Copres
potwierdził/obróciłszy się S. ten Opat do ludu mówi: «Należemy
gdyś wielki / a niech obawiasz się ten ogień woniśmy / a komu
ogień nie będzie złodził / tego się połączę z wiążą dobrą. Co gdy się pos-
zobala pospolistwu y nalożyli wielki ogień / y do niego pospolistwo
tego Czarnośleżnika / kluczyckiego swego ciągneli/ aby weń wlały
on odpowiedział: Zkto wymyślił te probe nich sam pierwsi wni-
ęli w ten ogień. A tak Święty Copres przejegnawszy się znakiem
krzyża Świętego / wszedł w pośrodek tego ognia / w którym bedąc
pulgobśni / nic mu nie złodził / potym lud który się był zgromaga-
łił na to dźiwówisko / chciał aby też y Czarnośleżnik rolał w ten
ogień / ale on przestrzony z bojaźni niesmiał / jednakże lud porwa-
ny go/

O Skarbie nigdy nieprzebrane.

306
wysz go / wrzucił go gwałtem do tego ognia / z którego gdy sie le-
dzię zjawiło wytrwał wszystek opalony / zatem zaraz on lud z Mie-
sta go wyrzucił / widzoc Eudzieli Świętego Koprosa / zaledwie
swego Mistra. Pallad, Hist Lausiac. 49.

Drugi Święci po węglach zarządy jako po rojach ślicznych
przez upalenia chodziły / jako to czytamy w śmocie Świętego Cis-
burciusza / który będąc do ognia wrzucony / do Gabiana Tyrannu
mówil; Węgle te zarządy po których chodzą / widzami się być ja-
ko Święci woniące Kościane.

R O Z D Z I A Ł VIII.

Po Wodzie suchymi Nogami jako po Ziemi chodzili.

Święta Maria Egipciaka żyjąc na puszczy cierdzięści y siedem
lat / człowiekiem ani żadnego zwierza przestępca czas nie widział / gdy
się z puszczy na dzień Wielkonocny / do Świętego Jozyma Opata
dla przyjęcia Świętego Sakramentu / przeszła Jordan nie-
czętając przewozu brzegiem Świętem wodę przejegnawszy / bezpie-
czenie po wierszhu wody prześlada. Ozym Sophronius Ierosolim.
Episc. taki wspomina. Et respiciens senex . vidit eam vexillo
Crucis aquas Iordanis signantem , statim autem ut signum
Crucis impressit , ascendit super aquas, & ambulans super li-
gnum æquoris fluctum , veniebat quasi per solidum iter. So-
zymas autem stupens &c : In Vitis SS. Patrum Lib. 1. Autho-
re S. Hieronymo. Surius in Vita ipsius,

Święta Austerbertha Chrystusowi Oblubienicom swoim
posłubioną czistość / Rodzicy gdy przeciwko moli tej dziewczynie
dać w Małżeństwo/ona przed nim uciekając z bratem swoim malu-
sem do Świętego Ludomara Tarnawenskiego Biskupa / aby od
niego velum żałonne wzięła / po tey brodzie / przyszło rzekę prze-
bywać Quantia nazwana / którabyła wiele rońska / y most wyo-

soko zatrącił / dni przewożu nie było / ona nie wieǳiał co czynić / Duchem Świętym nadchnioną / aby się bezpiecznie na ten mode puszczęła : y tak modlitwe uczyniwszy / y znakiem Krzyża świętego terazże by się przeżegnać / nogami suchoymi one po wierzchu przebyła. Surius Tom. I. in vita ipsius 10. Februarii.

Zacynth Święty Patron Polski Źakonu Rzeczywistego / po rzekach głównych Wisle / y Dnieprze pod Kijowem / iako po ziemi chodził / Krzyżem Świętym one także przeżegnałszy / iako się to pokazuje ex Bulla Canonizationis eius a Clemente VIII, data Anno Salutis 1594. XV. Calendas Maii.

Cesław także Święty Bratiego / Patron Ślestich / Cieślich / y wszystkich Niemieckich Araliów / tego Źakonu miał także leśne od Hoga / iż po Rzekach bystrych suchoymi nogami chodził / znak Krzyża świętego na nich uczyniwszy. In Vita ipsius, Bzouius in Propag. S. Hiacinthi.

S. Rymund de Peniasort , tego Źakonu Rzeczywistego / gdy mu przyszło od Króla Aragonii z jednej Insuly Belearckiej nazwanej o chodzić / a Król zakazał / aby go żaden do okresu braci niedźiał : on przeżegnałszy znakiem Krzyża świętego Morsze / płaszcz swój na mode rozpostarłszy / koniec jego w wierzchu leści rzucałszy / aby mu miejsce żagli służyl / tak się puścił przez ono Morze / y przez sześć godzin Sto siedemdziesiąt mil uciekał do Wercynony. Ex Bulla Canonizationis eius a Clemente VIII. data Anno Domini 1601. III. Calend. Maii.

ROZDZIAŁ IX.

Smoki okrutne zdabiteli.

Z czasu Theodosiusa Cesarza w Epirze / w Mieście Enoreas nazwonym / pokazał się Smok okrutny wielki / w Indiach nad Gangesem Świętych tylko tali widany / który nie tylko Grece / ale y Woly

O Skarbce pigdy nieprzebranym.

y Woly / Konie / Ludzie pożeraj. W iż nad nago sposobu niemożliwi znaleźć lazob / zabici onego bestia. Obral się Donat Święty / Biskup onego miejsca / nie biorąc sobie żadnej broni . ale uszyt wąy Krzyż ręko na powietrzu / będąc przedwko Smotowi ; y gdy się do niego Smok przybliżył / leb ku gorze podniosły / pao bestie swoje rożdżiwioły daco go pożerać : Biskup plunął mu w gębe / y potym go przeżegnał Krzyżem świętym / zatym począł się żart Smok kredic / y zdecydzi na tym miejscu / którego Sozomenus daco wielkość opisać / wipomina / iż ledwie osiem par mólow mogło go octagnąć / piedzi go w pole na spalenie / żeby powietrza niezarażać / wojownego. Sozomenus Lib. 7. Cap. 26. Niceph. Lib. 12. Hist. Cap. 45.

Dawniejby Cud czytamy w żywotie Świętego Sylwestra Papieża w Syrusie / y Methaphraesti. Pokazał się w Rzymie z czasu Konstantyna Wielkiego okrutny Smok / w którym Czart mieział / który pożerał ludzi / y bydło / dla czego mieli go znać Hoga / y pożystał go tym samym / aby w ludziach blodzieć nie czynił / co ledwo nie pomogło : Wielkość tego opisana / iż go było Sto kobiet. A iż widzieli że Konstantyn Wielki Święta przysiął / z rąk Sylwestra Papieża Świętego / Calphurnius Paganin Starosta Rzymu / y Kapłani Paganicy przyszli do Cesarsa Konstantyna deklarując mu się z tym / iż jeśli Sylwester Papież / który Chrystusa ukrzyżowanego Bogiem prawdziwym bydi opowiadła / to moce Hoga swego sprawiła / żeby ten Smok przynieść się przesieden Miesiąc wstrzymał się Ludzi zabijać iadem / yjm / z którym palił / iako płomień taki wyplatywał powietrze zgrzązając / Sylwester Święty podiał się tego : y z Obiawienia Piotra Świętego Apostoła / iako miał sobie z tym Smokiem postępować / pnikiem Konopnym mu pączek zaoferował / y swym Sygnetem Przygnial na palcu żelazny z Arami / ykiem wyrównanym zapieczętował / iż kom też iui przed tym o tym wspominal. Szerzej o tym jest Historia Apud Boscum Lip. 9. Cap. 10.

○ Święty Julianie pustelniku także o drugim Świętym Koluppanie / jako znakiem tylko Krzyża świętego / okrutnie wiele Ele Smoczy zabijał. Theodoreus. Et S. Gregorius Turon. in Vita Sanctorum.

Święty Grzegorz / o Świętym Amantiusie Kapelanie pisze / iż między innymi darami Bożymi / miał też ten dar Boży / iż znakiem tylko Krzyża Świętego / wszelko gądzine zabijał / y i esli mu który Maz ręce / on przeżegnawshy dżure do stórey uśledi / zaraz zdes chly z osey tamy wypadal. In quolibet loco ; quamuis immannissimæ , inquit , asperitatis serpentem reperiret, mox ut cum signo Crucis signauerit . extinguuit ; ita ut virtute Crucis , quam vir Dei Amantius ediderit , disruptis visceribus moritur . Quem si quando serpens , in foramen fugarit , signo Crucis os foraminis benedicit , statimq; ex foramine serpens iam mortuus abhitur. S. Greg. Lib. 3. Dialog. Cap. 35.

R O Z D Z I A L X.

Trucizny pili , a nie im nieszkodzily.

Świętego Jana Ewangelisty gdy w Erythezie przemusali Pogonię / aby ich Beginiey Diannie ciary czynil / on pozwosili na to z tala konditia / iż leśliby sie na samo wyzwanie idz swojej Dianny / Kościół Chrystusów nowo poświęcony obalil / tezdy obiecal idz Balwanowi ciaryczę. A leśliby zas na wyzwanie jego Chrystusa swego prawdziwego Boga / Kościół idz Begini Dianny obalil / aby tez oni w Chrystusa wierzyli / co gdy obiecali / y wzradać swojej Bogini / nie niemogli uczynić Kościolowi Chrystusowemu. W gdy Apostol Święty począł modlitwe czynić / zapar Kościół Dianny usynek się obalił / y on Balwan potruśbył. Dla którego chracgo śmiercia padeć / kazał mu wypić trucizne balszojadowite , która on Krzyżem Świętym przeżegnawshy wypil / y nic mis

O Skarbie nigdy nieprzebranej.

ale mu nieszkodzilo. Poganiwo na docieczzenie ony trucizny strapiac o ile mocu wprosili v Starosty / aby dwie małżeństwa zlocyznicom których miano tracić / kazał też takę trucizne pić / gdy wypili / zaraz pomarli. S. Hieronymus.

Dwa przykłady z Grzegorza Świętego przywodze. Jeden o Świętym Benedykcie / któremu gdy tałemie zadanu trucizna w jednym napoju / on nie wiedział o zbrodzie / według zwyczaju / przesiągnal znakiem Krzyża Świętego / ono racznie / w którym był ta trucizna / y zaraz sie tak struśbylo / iż aby w nie kto kamiciem uderzył. Lib. 2. Dialog. Cap. 3.

Drugi przykład wielece piękny wspomina ten Doktor Święty / o świętym Gabiniu Biskupie Miasta Cusimini / którego gdyiego Archidiakon chciał otruć / aby po nim na Biskupstwo nastąpił / przewoleń jednego flugeiego / aby podczas Obiadu Biskupowski podał to Wino / który mu z trucizną nagotoiwał. Co gdy z Ducha Świętego poznal ten Biskup Święty / mówi do tego / który mu taki kubek podawał : Wypli to ty sam / co mi dałeś / abym ja pił / powoleń eno zrozumiałeby / iż Biskup Pan tego pessiugli zdradę / przeciakli sie / wolał to pić y umrzeć / aniżeli o taki wypiek mógł bybś tego kocany / y gdy już dącioł ona pić / zatrzymał go Biskup mowiąc : Nie pli / bay male wypięcia / ale idź powiedz temu tak który tobie to dał : Ja wprawdzie pię trucizne / ale ty Biskupem nie bedziesz. Uczyniąszy tedy znak Krzyża Świętego / wypil Biskup trucizne bezpiecznie / y kiedy zaraz godziny en Archidiakon inego emarł / iż aby przez ofla Biskupie / do wieczności Abschida koną / ona trucizna przysiąła. Lib 3. Dialog. 5.

Podobny przykład jest v Sophroniusie o Świętym Julianie Biskupie Bosforensis / którego niektorszy nieznanie tego miasta z nienawiści Imienia Chrystusowego dącioł otruć. W przendiale flugeiego / który mu nepożował / dali mu zaplate / y tetrucizne / aby oniemu podał czasu sposobnego : gdy teby te trucizne lujsz pożawał Świętemu Julianowi / poznal ten Biskup Święty z obawieniem

Pierwszy Kieligi, Szosty Część.

311
Zobawienia Bożego / iż mu śmiać w tym nápoju jest zgotowaną
wojszawą ten Kubek z trucizno od tego slugi swego / położil go
przed sobą / nic nie dając znak po sobie onemu / że on poznal bybž tru-
cizna w tym Kubku / atžm czasem postał przed siebie przedniego
Bybž ludźionego Miasta / miedzy którymi byli y či ktorzy te truci-
zne onemu nágotowali / ktorž jednak Biskup Święty niedługo
mianowany z wielka pokora mówi do roszystkich. Co się nam robi
oži / kiedy minie Juliana pokornego potrzebā otruć / y zgłosić z tesa-
go świata? Oto przed rozmówą ten Kubek śmierci pije w przód pro-
tego pokazaną / y przejegnawą ygo po trzykroć Palcem swo-
im / mowiec w Imie Ojca / y Syna / y Ducha Świętego / wypil
wózstko / y wiec mu nie żałosz / żadnej molestię by nám niey nico
szuię. Co gdy obaczyli / wpadli do nogiego / przeproszatc aby dym
te winę odpuszcili. In Prato Spirituali.

Święty Ludwik rakię Beltrandus Sabonu Rzadnobsley-
iego w Indiach podziemny opowiadał Ewangelia S. tam-
tego grube Poganie wo obiecali przyciąć Miare Chrystusowa / i esliby
ten Lud potrajal na sobie / dając mu trucizne potętno / aby to wypil /
y esliby mu nic nie żałosz: Ktora wojszawę od nich / y Krzyżem
Świętym one przejegnawą wypil / y dugo ja na sobie trzymając
potym one z siebie wyrzući w postaci rożu / y nic mu nie żałosz.
Ktory Lud Cosmas Morelles in vita ipsius tak wspomina.
Namcum quadam vice in magno numero infideles ad eum
audiendum couenissent, seq; non aliter eius Verbis Credi-
buros dicerent, nisi venenum potentissimum, quod ipsimet
ei propinarent, absq; salutis detimento biberet. Optionem
Sanctus acceptauit, præparatum & porrectum Venenum, fa-
sto signo Crucis, intrepidè hausit, & diu in Corpore rete-
natum, rursus in forma serpentis, euomuit, & sanus in Dei
nominē euasit.

ROZDZIAŁ XI.

Nawalności Morskie y na rzekach ujmierzali.

3463

O Skarbie nigdy nieprzebrany.

312
Zkrat po śmierci Julianā Apostata wielkiego bluźnierce Chry-
stu Pana / y przedeładownika slugi jego / tak sie było mos-
tze wzburzylo y podniasto ku gorze / iż obrzyna gory wysokie powys-
nosilo / rozumieli Ludzie / iż Bog chciał Świat zatopić / do czego
przestapiło trzesienie ziemie po wózstku swiecie. Pięte jeden Aus-
tor / iż to był znak triumfu Lucypera z swymi przekletymi czara-
ty w piętle / kiedy sie Dużego nieczeszciliwego Julianā Apostata
ty dostala do piętla: Co widzat Baguzi / obawiając sie zatopie-
nia swego / wcielił sie do świętego Zilariona / ktorzy był na ten
czas w ich Mieście / aby radził o nich / y Pana Boga zanimi przes-
sil. Ktory sedby zrelata gromada ludzi nad eno morze / y wys-
niosły ręce ku onemu morzu / żegnaj te Krzyżem świętym restau-
iac mu moco Chrystusowa / aby dalej nie pośpoczało / y na brze-
gu morza na piasku trzy znaki Krzyża świętego wzrynił: za ktorym
iego żegnaniem y modlitwą / tak sie wyniosło ku gorze z wielkim
sumem / iż niepodobna sie wiedzi bybž rzec do wierzenia / y wypo-
wieđenia. A potym pomoli sie same w sobie uspokoilo. Oczym tak
wspomina Hieronim Święty invita S. Hilacionis. Quia cum
tria Crucis signa pinxit in Sabulo, manusq; contra tende-
ret: incredibile dictu est, in quantam altitudinem intume-
scens mare ante eum itererit, & diu fremens, & quasi ad obi-
cenī indignans paulatim in scipsum relapsum est.

Święty Nicetius Biskup Treuirenski iako Ludownie relata
ja nawalność na ledney Krece Syrotley y býsrey / po ktorzej w Bar-
ce s Wielkiem od Króla Sigiberta iachal / samym tylko znakiem
Krzyża świętego uśmierzył / z wielkim podziemieniem tych / ktorzy
znim byli w tej Barce / bedaco w wielkim rożyscy niebezpieczęstwie
gdy iuż woda Barba zalewała. Oczym Grzegorz Święty Turona
ski Biskup / to pisze in Lib. de vita Sanctorum Patrum Cap.17.
Regressus Sanctus Nicetius Episcopus Treuirensis a Rege
Sigiberto euectu nauali, obdormiuit. Et ecce commotus
venio fluuius, capit fluuius in excelsa porrigerere, ita, vt pu-
taretur

165